

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV ÖST RAPPORT 2006:45

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

En bit av Skäggetorp från förr

Linköpings stad och kommun
Östergötland

Dnr 421-3633-2005

Johan Stenvall

UV ÖST RAPPORT 2006:45

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

En bit av Skäggetorp från förr

Linköpings stad och kommun

Östergötland

Dnr 421-3633-2005

Johan Stenvall

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet

Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se/uv

Produktion/grafisk form Britt Lundberg

Grafik Lars Östlin

Utskrift UV Öst, Linköping 2006

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3.

© 2006 Riksantikvarieämbetet

UV Öst, Rapport 2006:45

ISSN 1404-0875

Innehåll

Inledning	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Genomförande och resultat	6
Referenser	7
Administrativa uppgifter	7

Fig 1. Karta över Östergötland med området för utredningen markerad med rött.

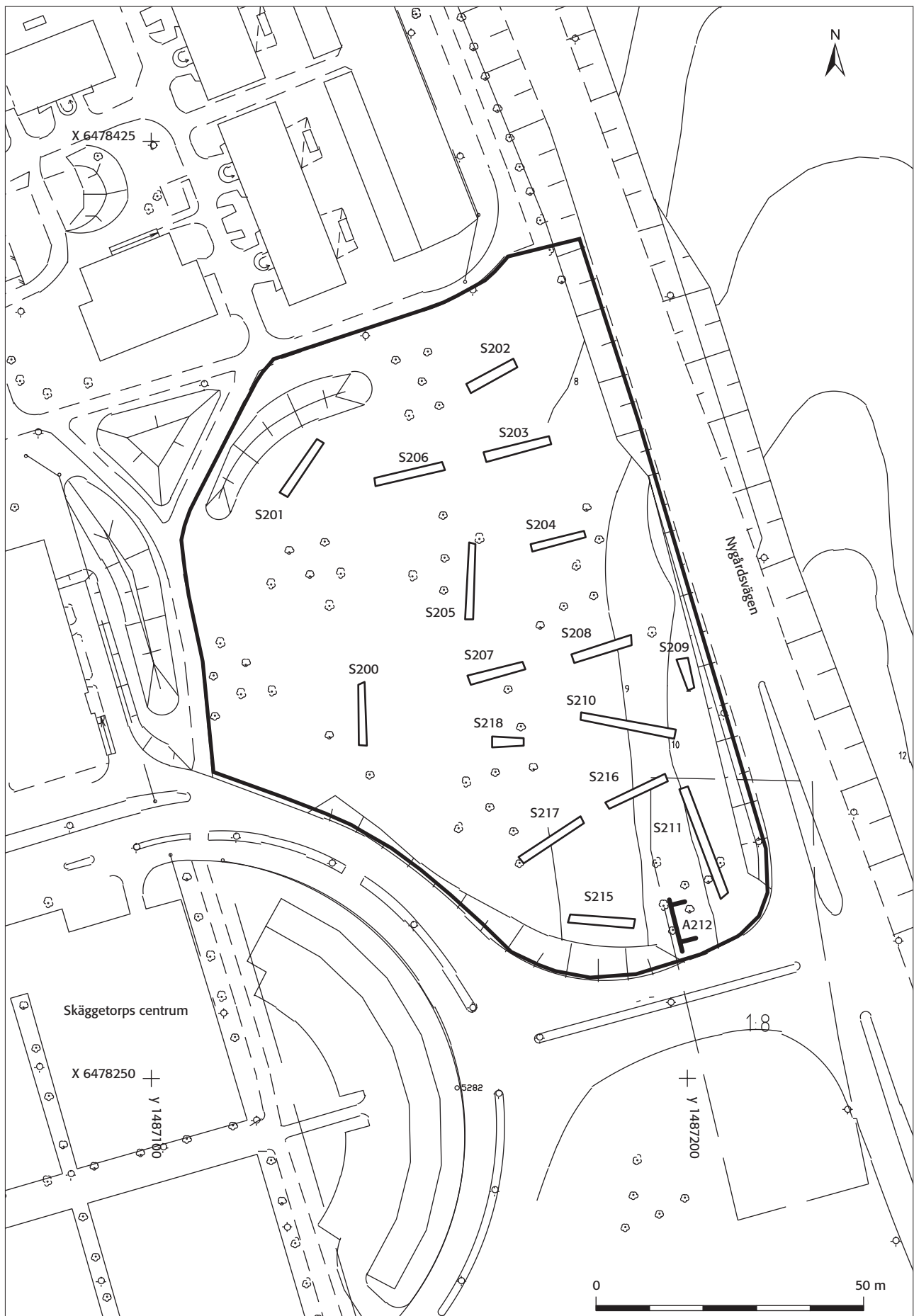

Fig 2. Utdrag ur Linköpings primärkarta med undersökningsområdet, sökschakt och den gamla husgrunden (A212) markerade. Skala 1:1000.

Arkeologisk utredning, etapp 2

En bit av Skäggetorp från förr

Linköpings kommun arbetar med detaljplaneprogram inför en eventuell livsmedelsetablering inom del av fastigheten Skäggetorp 1:1 i Linköping. Området som innefattas av detaljplaneprogrammet är totalt cirka 10 000 m². Platsen är belägen i en mycket fornlämningsrik miljö. Länsstyrelsen i Östergötland gav i uppdrag åt Riksantikvarieämbetet UV Öst att utföra en arkeologisk utredning, etapp 2, för att klargöra om lagskyddade fornlämningar kan komma att beröras av exploateringen. Undersökningen utgjordes av sökschaktsgrävning och inga förhistoriska eller medeltida lämningar påträffades i schakten. I områdets SÖ hörn påträffades bebyggelse-rester från gårdarna Anderstorp och Trädgårdstorp som bestod av både stengrunder och betongfundament. Gårdarna finns med på den äldre ekonomiska kartan (1947) och försvann i och med etableringen av nuvarande Skäggetorp.

Inledning

Linköpings kommun arbetar med detaljplaneprogram för en eventuell livsmedelsetablering inom del av fastigheten Skäggetorp 1:1. Området som innefattas av detaljplaneprogrammet är totalt cirka 10 000 m² och begränsas i öster av Nygårdsvägen och den södra, västra och norra delen begränsas av bland annat parkeringar hörande till Skäggetorp C. Området består idag av obebyggda grönytor med gles trädplantering och är delvis uppfyllt. Höjden över havet är cirka 40 meter.

Området kännetecknas idag av bostadsbebyggelse, framför allt i form av två- eller trevåningsfastigheter och med några enstaka högre byggnader. Alldeles intill exploateringsområdet ligger Skäggetorps köpcentrum som innehåller flera affärer.

Närheten till kända och delvis undersökta boplots- och gravområden i Tornby indikerade att även området vid Skäggetorp 1:1 kunde innehålla omarkerade förhistoriska lämningar. Fältarbetet utfördes av Johan Stenvall som också sammanställt denna rapport.

Topografi och fornlämningsmiljö

Fornlämningsmiljön i Tornbyområdet präglas av skålgropslokaler, boplatser och gravfält. På östra sidan av Bergsvägen har flera stora exploateringsundersökningar utförts under de sista decennierna. Dessa undersökningar visar på tät bebyggelse i området från neolitikum och framåt. Området är av central betydelse för tolkningen av den tidiga bebyggelseutvecklingen i Linköpingstrakten. Tornbyområdet är kanske i arkeologiska sammanhang mera känt genom undersökningarna vid Ullevi som visar på att området långt tillbaka utgjort en centralplats (Nielsen 2005). Under medeltid var Ullevi den största byn norr om Linköping men undersökningarna inför byggandet av bland annat Biltoma har visat att området varit bebott sedan neolitisk stenålder. Här fanns också mäktiga boplots- och gravområden under både brons- och järnålder. Speciellt i detta sammanhang är det stora verkstadsområdet för metallhantering cirka 200 m öster om boplotsområdet (RAÄ 322 och 161) och vapengraven som låg centralt i boplotsområdet, båda från äldre järnålder (Nielsen 2005:220ff).

Omedelbart öster om Bergsvägen, i höjd med aktuellt undersökningsområde, undersöktes på 1990-talet ett grav- och boplatssområde i kv Glasrutan från äldre järnålder, RAÄ 321 (Borna 1993). Strax norr därom, också i kv Glasrutan, har ytterligare ett boplatssområde undersökts, RAÄ 322 (Karlenby 1996). Området som endast låg cirka 80–100 m från det nu aktuella utredningsområdet omfattade ett stort boplatsskomplex samt ett gravfält. Ett 80-tal meter NNO om det nu aktuella utredningsområdet har en skelettgrav påträffats, väster om Bergsvägen, RAÄ 277.

Vid undersökningen av RAÄ 321 påträffades resterna av en boplat bestående av ett 50-tal anläggningar, varav hälften var stolphål. Även ett kraftigt skadat gravfält påträffades under 1990-talet bestående av tio stensatta gravar (Borna 1993). Grav- och boplatssområdet är inte avgränsat utan fortsätter förmodligen västerut, i riktning mot Skäggetorps köpcentrum.

Genomförande och resultat

16 schakt togs upp över utredningsområdet. Schakten förlades med en ganska jämn spridning över ytan men med en viss koncentration mot det högre partiet i områdets östra del. I schakt 210, 211 och 216 påträffades bebyggelserester i form av stengrunder och betongfundament (fig 2). Delar av dessa schakt var också uppfyllda med samtida skräp. Vid en jämförelse med den äldre ekonomiska kartan som fastställdes på 1940–50 talet var det enkelt att konstatera att lämningarna kommer från gårdarna Anderstorp och Trädgårdstorp som funnits på platsen fram till Skäggetorps moderna etablering på 1960 och 1970 talet. I och med Linköpings stads expansion under andra hälften av 1900-talet togs helt ny mark i anspråk. Fram till dess var denna del av Linköping karakteriserad av några gårdar och lantbruksenheter såsom Skäggetorp, Nygård, Humpen och längst i norr Ullevi. Marken var uppodlad och järnvägen mot Fornåsa korsade bland annat nuvarande Biltemas parkering. Ett fåtal spår av denna 1900-tals bebyggelse går att återfinna idag, till exempel finns en liten del av Nygårds bebyggelse kvar men det mesta är borta. Inom det nu aktuella undersökningsområdet finns också spår av denna tidiga 1900-tals bebyggelse. Längst i söder finns fortfarande en liten bit av en av stengrunderna synliga från gården Trädgårdstorp, A212 (fig 2).

I övriga schakt påträffades inga spår av vare sig förhistoriska eller medeltida aktiviteter och inte heller några fynd. Orörd bottenlera påträffades mellan 0,5–0,8 m från dagens markyta. Upp emot Nygårdsvägen var området delvis utfyllt, cirka 0,5 m med påförda jordmassor. Under detta kunde en äldre markhorisont konstateras.

Efter avslutad arkeologisk utredning, etapp 2, bedömer UV Öst att ur fornlämnings synpunkt kan området exploateras utan vidare åtgärder. Länsstyrelsen beslutar vidare i frågan.

Linköping i september 2006

Johan Stenvall

Referenser

- Borna, H. 1993. *Ett gravfält från yngre bronsålder – äldre järnålder*. Kv Glasrutan 2, SV-del, RAÄ 321. Arkeologisk undersökning. Linköping. Riksantikvarieämbetet. UV Linköping. Dnr 2834/89.
- Karlenby, L. 1996. *Ullevi – en boplatz under 4000 år*. Arkeologiska undersökningar. RAÄ 161, 322 i kv Glasrutan 2, Linköping. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala rapport 1996:53.
- Nielsen, A-L. 2005. Under Biltema och Ikea – Ullevi under 1500 år. I: Kaliff och Tagesson (red). *Liunga. Kaupinga. Kulturhistoria och arkeologi i Linköpingsbygden*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar, Skrifter 60.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-3633-2005
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-13968-05, 2006-01-20
Projektnummer: 1520724
Undersökningstid: 8–9 maj 2006
Projektledare: Johan Stenvall
Grävmaskinist: Niclas Klockner
Exploateringsyta: Cirka 10 000 m²
Undersökt yta: Cirka 202 löpmeter
Läge: Ekonomiska kartan, blad 8F 5h, X6478340 Y1487160
Koordinatsystem: Rikets RT 90 2,5 gon Väst
Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: X 6478340 Y 1487160
Dokumentationshandlingar: Denna rapport
Fynd: Inga fynd-
Intrasnr: O2005:125